

CERCETĂRILE MULTIDISCIPLINARE ALE ECHIPELOR PROFESORULUI DIMITRIE GUSTI LA FUNDU MOLDOVEI

Ala MOVILEANU¹, Constantin PĂTRAȘCU²

ala_mov@yahoo.com

ABSTRACT: The sociological research campaign from Fundu Moldovei locality was developed in 1928 by Professor Dimitrie Gusti and it was by far one of the best activities of the Sociology Seminar of Bucharest University. The research had a multi-disciplinary character and lasted 30 days gathering 60 researchers from all domains: anthropology, economy, musicology, fine arts, architecture, choreography, geography, medicine etc. There was a great period for monographic ideas to revive. In Fundu Moldovei locality was organized the first sociological exhibition that brought Romania the golden medal into an international exhibition at Barcelona. After that the idea of creating a sociological museum came out (an idea for the future village museum) and also was created The Association of monographs. During the research was collected a great amount of sociological materials: personal records, photographs, etc. Part of the collected materials was published in books and magazines.

KEYWORDS: The sociological research, Professor Dimitrie Gusti, Village Museum, Fundu Moldovei locality.

Organizarea Muzeului Satului nu trebuie discutată independent de contextul a ceea ce sociologia mondială a numit Școala sociologică de la București, al cărui inițiator și conducător a fost prof. Dimitrie Gusti, activitate ce îl face cunoscut în istoria sociologiei românești ca autor al primului sistem de sociologie științifică, creatorul învățământului sociologic din țara noastră, personalitate de notorietate mondială.

Experiment interdisciplinar inedit, comentat și azi favorabil în Europa și în S.U.A., axat cu precădere asupra lumii rurale, Școala sociologică de la București a oferit afirmarea principiilor gustiene, în cadrul cărora

1 Muzeograf, dr. Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” București.

2 Șef secție – Expoziția Permanentă în Aer Liber. Repertoriere, Arhitectură Vernaculară, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” București.

activitatea de cercetare se baza pe o legătură permanentă care trebuie stabilită între „cunoaștere” și „acțiune”. Din această perspectivă, Muzeul Satului din București este unul din rezultatele „acțiunii”, la baza lui stând dorința, explicit afirmată, de a demonstra global structura sociologică a satului românesc.

Definitorie în acest sens, metoda cercetării monografice complexe instituită în 1925 la Goicea Mare și desăvârșită în a patra campanie monografică de la Fundu Moldovei întreprinsă între 11 iulie și 5 august, conferă celei din urmă un loc cu totul aparte atât prin împlinirile ei, cât și prin cristalizarea teoriei și tehnicii monografiei sociologice, marcând în timp un permanent stimul rezonator al ecoului pur local. Pompiliu Caraioan face precizări interesante privind campania de la Fundu Moldovei, arătând că pe lângă prezența brigăzii complexe multidisciplinare – antropologie, economie, muzicologie, arte plastice, arhitectură, coregrafie, geografie, medicină etc. – se înlocuiesc pentru prima oară caietele de observații personale cu fișe volante, proprietatea întregii echipe.

Din documentele existente în Fundu Moldovei cităm din *Condica chronologicală* a parohiei Fundu Moldovei de la data de 11 iulie 1928: „A sosit în comună savantul profesor universitar Dimitrie Gusti, întemeietorul și organizatorul științei sociologice în România. Marele îndrumător sociologic a venit la Fundu Moldovei pentru patru săptămâni cu întregul seminar de sociologie de pe lângă Universitatea din București, pentru a studia dezvoltarea poporului român din comună. Echipa sa monografică, având câte o secțiune medicală, statistică, istorică și economică, a început cu multă asiduitate lucrările, strângând un material documentar de o necontestată valoare științifică”³.

La data de 29 iulie 1928, aceeași *Condica chronologicală* notează: „Echipa monografică sociologică a Universității din București de sub conducerea savantului profesor universitar Dimitrie Gusti, aranjează la școala primară din centrul comunei o mare șezătoare culturală. La această deosebită serbare au participat I.P.S. Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei Dr. Nectarie Coltariuc, domnul ministru Ioan Nistor, domnul general Cănciulescu, dl. prefect al județului Leontieș și foarte multă lume intelectuală și popor din localitate și împrejurimi. Au vorbit dl. ministru Nistor și mai mulți studenți din echipa monografică. Cu acest prilej dl. profesor Gusti a înmânat unui comitet local biblioteca înființată de D-sa în comună și suma de 5.000 lei.”

3 *Condica chronologicală* a parohiei Fundu Moldovei de la data de 11 iulie 1928.

Din această perioadă a campaniei monografice se mai păstrează *Catalogul materialului sociologic la cercetările întreprinse în comuna Fundu Moldovei din Bucovina în anul 1928*, precum și *Catalogul expoziției sociologice* organizată pentru prima oară la noi în țară tot în cadrul acestei campanii și tot la Fundu Moldovei de către sculptorul Mac Constantinescu sprijinit de către ceilalți membri ai echipei. Alături de obiectele locale, sunt expuse și cele colecționate de la Nerej – Vrancea, în total 246 de obiecte; la marea Expoziție internațională de la Barcelona, obținând medalia de aur.

Rezultatele acestei campanii, care a găsit deplină înțelegere la autoritățile locale reprezentate de primarul Gavril Frâncu, au depășit stricta specializare monografică, lăsând urme durabile în viața așezării, prin acțiuni directe, cum ar fi asistența medicală concretă, întemeierea bibliotecii comunale, iar la insistențele lui Gusti s-a întemeiat căminul, având ca obiectiv principal impulsivarea activității culturale și artistice. Fundația culturală regală „Principele Carol” are cămine culturale în localitățile Benia, Dragoșa, Fundu Moldovei, Neagra Șarului, Pojorâta, Porcescu, Sadova (cămin model), Slătioara și Stulpicani⁴.

Privind materialele publicate referitoare la această campanie, se poate menționa că au fost identificate 7 studii semnate de monografiști la care se adaugă cele două Cataloage. Materialul publicat prezintă în mică măsură câteva aspecte ale realităților locale, dar care în nici un caz nu poate oferi cadrul necesar al unei monografii integrale.

În ședința primăriei din 27 iulie 1928, profesorul Dimitrie Gusti a fost declarat de către edilii locali CETĂȚEAN DE ONOARE al comunei Fundu Moldovei, urmând ca însemnele acestui titlu să-i fie înmânate la sfârșitul cercetării monografice, fapt care s-a și întâmplat de altfel la 5 august 1928. Frumoasa diplomă caligrafiată cu litere arhaice probabil de către pictorul Haralambie Mercheș, i-a fost înmănată magistrului în cadrul unei emoționante serbări organizată în sala căminului cultural „Lumina”, la care a participat, alături de plenul colectivului de cercetare, un impresionant număr de localnici. Astfel, înainte de obținerea titlului de cetățean de onoare al orașului New York, obștea din Fundu Moldovei se poate mândri cu prioritatea recunoașterii oficiale a meritelor distinsului savant.

Echipa monografică a lucrat în Fundu Moldovei timp de 30 de zile. Monografiștii locuiau mai mulți la un loc, după cum o permiteau

4 *Enciclopedia României*, vol. II, Țara Românească, sub conducerea lui D. Gusti, Ed. Fundației regale, București, 193, p. 124.

posibilitățile locale. Traian Herseni notează: „La Fundu Moldovei ni s-a nimerit un pat foarte bun și cameră de doi. Ne-am mutat după două nopți din cauza ploșnițelor, un temut dușman al monografiei.”⁵

Echipa monografică prezentă la Fundu Moldovei era o echipă gigant, formată din 60 de membri, dintre care 17 nu mai erau studenți, ci specialiști maturi, unii dintre ei ajunși la un înalt nivel de pregătire științifică. Lista participanților este: „1. Prof. D. Gusti; 2. D-ra Xenia Costa-Foru; 3. Elvira Georgescu; 4. N. Stamate; 5. M. Dărmănescu; 6. M. Negreanu; 7. Marcela Focșa; 8. Olga Hreniuc; 9. V. Kletchin; 10. Elisabeta Constante; 11. F. Gafencu; 12. Drd. Carmen Anghelide; 13. Domnica Păun; și doamnele: 14. M. Popescu; 15. Corniv; 16. Gorăscu; 17. Floria Capsali; 18. Z. Claudian; și d-nii: 19. H.H. Stahl; 20. I. Costin; 21. D.D. Prejbeanu; 22. Alexandru Claudian; 23. D.C. Georgescu; 24. Ernest Bernea; 25. Ion Zamfirescu; 26. Alfred Ionescu; 27. I. Angelescu; 28. N. Conț; 29. Șerbu; 30. Petre N. Constantinescu; 31. Marin Popescu-Spineni; 32. Iorgu Stoian; 33. Ovid Sachelarie; 34. N. Argintescu; 35. I. Argintescu; 36. Pop St. Mihai; 37. I. Georgescu; 38. Octav Gheorghiu; 39. Emil Popescu; 40. Mantaroșie; 41. Corniv; 42. N. Cornățeanu; 43. Niculescu; 44. Traian Herseni; 45. Cioran; 46. Lăncrăjan; 47. Gabrea; 48. Gorașcu; 49. P. Bucur; 50. C.D. Constantinescu-Mircești; 51. Constantin Brăiloiu; 52. Oreste Anastasiu; 53. Geogre Breazul; 54. Dr. Fr. Rainer; 55. Dr. Horia Dumitrescu; 57. Dr. Georgescu; 58. Dr. Milcu; 59. Dr. Ciorapciu; 60. Fotograf I. Berman.

La Fundu Moldovei s-a hotărât crearea asociației monografiștilor care a avut ca președinte pe Dimitrie Gusti, iar vicepreședinți pe d-nii Mircea Vulcănescu, H.H. Stahl, N. Cornățeanu și D. Prejbeanu.⁶ Un rol foarte important în teoria monografiei sociologice l-a avut Mircea Vulcănescu. Întors recent de la Paris, a fost ajutorul cel mai prețios al profesorului Gusti în această perioadă în care s-a elaborat în detaliu planul teoretic al monografiei sociologice.

După cum se poate observa, din simpla enumerare a numelor menționate, la campania monografică din Fundu Moldovei au luat parte și personalități de primă mărime ale științei, culturii și artei românești. Dintre aceștia au publicat rezultate ale cercetărilor lor: Traian Herseni,

5 Corbu George, *Fundu-Moldovei – imagini de acum 60 de ani* (mss), p. 5.

6 H.H. Stahl, Școala monografiei sociologice, în Arhiva pentru Știință și Reformă Socială, p. 1149.

Floria Capsali, George Breazul, Ernest Bernea, Francisc Rainer și, sub formă memorialistică, H.H. Stahl.

Prima cercetare științifică în domeniul sănătății a fost efectuată de către grupul de specialiști de sub conducerea profesorului Francisc Rainer, despre care Dimitrie Gusti a rostit un elogiu prilejuit de încetarea din viață a marelui savant la 5 august 1944: „*Cine a uitat frumoasa, clara și simpla expunere a profesorului Rainer țăranilor din Fundu Moldovei, prin care li se explica de ce se fac măsurătorile antropologice și cercetările sanguine, ce înseamnă reacția Meinecke pentru constatarea sifilisului?*”⁷

„Marele profesor”, cum i se spunea de către țărani, a reușit să-i facă să înțeleagă rostul lucrărilor și să vină de bunăvoie în laboratorul său de cercetări, convinși că astfel contribuie la cunoașterea științifică a neamului. Numai cine a lucrat pe teren cu profesorul Rainer poate să-și dea seama de impresionanta, tăcuta, neobosita și entuziasta activitate desfășurată de dânsul nu numai pe tărâmul cercetărilor, dar ceea ce nu se știe, și pe cel practic. Căci profesorul Rainer, pentru întâia oară în țara românească, a creat în satele unde lucra, câte o secție medicală, aducând cu sine lăzi ușor transportabile cu medicamente și lăsând la plecare țăranilor fișe cu grupa sanguină din care fac parte, ca și rezultatele reacțiilor Meinecke.

Cercetările din Nereju, Fundu Moldovei și Drăguș au apărut în 1937 ca un omagiu pentru „*Congresul Internațional de Antropologie, Arheologie și Preistorie*” din București, sub titlul „*Enquêtes anthropologiques dans trois villages roumains des Carpathes*”⁸. Datele statistice privind constatările referitoare la starea de sănătate a populației din comună s-au pierdut în învălmășelile celui de-al doilea război mondial.

Primarul Gavril Frâncu, la îndemnul lui Dimitrie Gusti construiește două școli moderne. În timpul primariatului său de la 1926 la 1934, se desfășoară exploatarea unor perimetru silvici ai comunei, iar din câștigul rezultat după vânzarea lemnului s-au angajat cărămidari să lucreze cărămizile pentru cele două școli și să plătească manopera pentru construcție. Deschiderea oficială a școlilor a avut loc în septembrie 1936.

Fundu Moldovei se mândrește cu faptul că, după mărturisirile unor membri ai echipei ce a făcut cercetări sociologice în 1928, aici s-a pus formal problema alcătuirii unui muzeu, care a crescut an de an sfârșind cu

7 *Ibidem*, p. 1148.

8 Dimitrie Gusti, *Cincisprezece elogii academice*, București, Imprimeria națională, 1945, p. 20–21, (Extras din *Analele Academiei Române, Dezbateri*, Tom. LVIV).

constituirea Muzeului Satului din București, în 1936⁹. Dimitrie Gusti sugera să se alcătuiască un muzeu „viu” – casa și acareturile să fie locuite din timp în timp de câte o familie din zona respectivă. El a vizitat multe case din Fundu Moldovei și s-a hotărât pentru „*casa Parașitei*” de pe Pârâul Colacului, construită cam pe la 1860, fiind o construcție relativ nouă, având toate condițiile pentru o casă de oameni înstăriți cum era și satul. Putea alege o locuință monocelulară sau un bordei, din care erau foarte numeroase în zonă, mai ales la târle, dar discuțiile avute împreună cu echipa de monografiști au dat câștig de cauză celei dintâi, cum au declarat martorii oculari.

La montarea casei din Fundu Moldovei a fost chemată o echipă de meșteri – țărani, printre care se afla și Nițucă Mândrilă. La scurt timp după trimiterea lui Nițucă Mândrilă la Muzeul Satului, primarul Gavril Frâncu primește o scrisoare de la profesorul Dimitrie Gusti, ca multe altele dinainte, dar de data aceasta nu de mulțumire ci plină de reproșuri și de supărare. Din scrisoare reiese că Nițucă Mândrilă, după o beție zdravănă, a făcut un mare scandal, luându-se la ceartă și la bătaie cu ceilalți gospodari ai satului-muzeu, trimiși ca și el acolo din diverse părți ale țării. Dimitrie Gusti îi reproșa primarului „că de ce i-a trimis un asemenea om, care să-l facă de rușine, mai cu seamă că el nu scapă nici o ocazie să nu laude Fundu Moldovei și țăranii săi, pe care îi dădea mereu ca exemplu. Gavril Frâncu dându-și seama de greșeala comisă de gospodarul respectiv, dar pentru a salva cinstea comunei, a răspuns profesorului la scrisoare cu următoarea frază: Când l-am trimis pe Nițucă Mândrilă, eu nu l-am trimis pentru București ci pentru sat și în sat se întâmplă. Oamenii când beau prea mult, se mai iau la ceartă și chiar la bătaie.

Primind această scrisoare, profesorul a rămas foarte mulțumit de răspunsul primit și trecându-i orice supărare, citea această scrisoare studenților la facultate, arătându-le că a fost nevoie de această scrisoare ca el să cunoască adevărata realitate a satului.¹⁰

Cercetarea științifică sociologică din 1928 a avut ca scop întocmirea monografiei comunei, după un plan îndelungat studiat și experimentat și cu ocazia altor campanii monografice.

Întreaga echipă („gigant”) era formată din 60 de cercetători, din care 17 de înaltă pregătire științifică.

9 H.H. Stahl, *Amintiri și gânduri...*, Ed. Minerva, București, 1981, p. 92.

10 Inf. Nichifor Dornean, pensionar jurist, domiciliat în Brașov, cules în 1981 de muzeograf Dumitru Rusan.

„*La Fundul Moldovei – insista Traian Herseni – (D.Gusti) a vizitat personal aproape fiecare gospodărie și a stat de vorbă cu oamenii. În prima duminică după sosire, a organizat o întrunire, la care au fost chemați toți locuitorii, în frunte cu autoritățile locale, cu preoții, învățătorii, studenții și elevii, dar și ceilalți, indiferent de vârstă, sex, stare socială.*

La această întrunire D. Gusti a expus pe larg, pe înțelesul tuturor, de ce a venit în comună, ce are de gând să facă, la ce servesc asemenea acțiuni și a cerut concursul fiecăruia din participanți...”

În primele zile ale cercetării s-a efectuat o statistică completă a satului, după care grupul de cercetători a fost împărțit pe echipe, studiind amănunțit domeniul specialității fiecăruia și adunând un bogat material faptic, ilustrat cu texte, melodii, fotografii etc.

Obiceiurile, de pildă, botezul, nunta, înmormântarea au fost înregistrate cu exactitate, iar cele de iarnă (Crăciunul și Anul Nou) au fost reconstituite, respectându-se unitatea artistică nediferențiată în estetica populară: cântec – poezie – joc. Folclorului de toate tipurile: literar, muzical, coregrafic, iconografic i s-a dat o mare atenție, strângându-se un imens material.

Tot pe această linie se înscrie și realizarea a două filme cu caracter documentar – muzeografic făcute după inaugurarea Muzeului Satului din capitală: *Buhaiul la Fundu Moldovei și În mormântarea la Fundu Moldovei*. La realizarea acestor filme a fost prezent și Dinu Stelian, care mai târziu va deveni dirijor al corului armatei. El a cumpărat o vioară de la lutierul și rapsodul Sidor Andronicescu.

Rezultatul imediat a fost alcătuirea unui muzeu de artă populară cu obiecte din Fundu Moldovei. El cuprindea: creștături în lemn, mobile vechi țărănești, icoane, instrumente muzicale populare, covoare cusături, costume locale etc.

„*Fundu Moldovei, – spunea D. Gusti – într-una din sălile de clasă ale școlii de acolo, în anul 1928, am organizat noi cel dintâi muzeu al nostru.”* Era prima expoziție sociologică. „*Muzeul Fundu Moldovei – continua el – a fost prezentat și la expoziția internațională de la Barcelona (în Spania) cu un deosebit succes (i s-a acordat distincția Grand Prix a Expoziției)”*.

De asemenea, s-a creat un focar de cultură: biblioteca comunei, cu 553 de cărți, alese cu grijă și predate localnicilor, într-o șezătoare specială, în mijlocul entuziasmului general și în prezența unor oameni iluștri.

D. Gusti – arăta Traian Herseni – n-a întreprins el însuși cercetări de teren, dar a organizat și îndrumat, cu pricepere și folos, cercetările altora.

Făcea în fiecare seară ședințe cu colaboratorii, la care erau invitați să participe și intelectualii din sat, oricine dorea acest lucru. Spre surpriza foarte plăcută a tuturor, unul care a ținut să fie de față, ba chiar să participe activ la aceste ședințe de lucru, a fost primarul comunei, Gavril Frâncu, un om extrem de înzestrat și, în plus, un vorbitor de mâna întâi.

La aceste întruniri serale se făcea „raportul”, fiecare „monografist” spunea ce a făcut, ce a găsit, ce dificultăți a întâmpinat, iar prof. D. Gusti analiza, îndruma, ajută. La Fundu Moldovei intervenea regulat primarul G. Frâncu, lămurea, informa, sprijinea. Pot spune că nicăieri nu am fost mai bine primiți și tratați ca la Fundu Moldovei.

În celelalte duminici s-au organizat diferite „șezători culturale”, cu program de răspândire a cunoștințelor și programe artistice (teatru, cântece, dansuri), la care participau și sătenii, în special din rândurile tineretului, în afară de cei care asistau în număr foarte mare.

Aici, la Fundu Moldovei, i-a apărut, pe ecranul minții, lui D. Gusti ideea alcătuirii unui muzeu al satului „în aer liber” – embrionul *Muzeului Satului* de la București. Organizarea unui astfel de muzeu s-a materializat după cercetările făcute aici, fiindcă toate campaniile de monografie sociologică pentru cultura satelor ținteau către acest muzeu. În viața aceasta de preocupări, privind alcătuirea monografiilor sătești, Dimitrie Gusti își amintea cu drag de satul acesta: „...parcă văd camera luminoasă din Fundu Moldovei...” zicea el, și, uimit de cele constatate aici, a scris: „E extraordinară puterea de creație materială și spirituală a oamenilor de la Fundu Moldovei și țara ar trebui s-o cunoască în amănunt”.

După terminarea lucrărilor, cu ocazia plecării, primarul Gavril Frâncu a spus următoarele:

„Ca primar al acestei comune pe care o reprezint, vă rog să îmi permiteți a spune și eu câteva cuvinte: întreaga populație a comunei noastre se simte foarte fericită (...). Ați venit în mijlocul nostru, ați vizitat comuna (...), ați vizitat toate instituțiile comunei, ați vorbit sătenilor, ascultându-le păsurile și dându-le sfaturile necesare în orișice privință. Este ceva rar ca un profesor de la Universitate să plece din capitala țării la o depărtare așa de mare, să se coboare într-o comună spre a veni în contact cu sătenii și a vedea la fața locului starea reală a lucrurilor, pentru a se lua măsuri necesare de îndreptare. Întreaga populație a comunei noastre vă mulțumește din suflet, atât d-voastră, cât și însoțitorilor d-voastră, pentru vizita ce ne-ați făcut, pentru cuvintele ce ne-ați spus și pentru sfaturile ce ne-ați dat”.

În anii următori, D. Gusti a mai vizitat acest sat, singur, a întreținut legături și a purtat corespondență cu unii localnici. Gavril Frâncu l-a vizitat la București și Drăguș (Făgăraș) la cercetările sociologice de acolo, unde el s-a dus cu drag.

Fundu Moldovei ocupă un loc important în istoria mișcărilor monografice. Aici s-a constituit „Asociația monografiștilor”, s-a inițiat primul „muzeu sociologic”, s-a organizat „un muzeu în aer liber din care s-a dezvoltat actualul Muzeu al Satului”.

În memoriile sale, Dimitrie Gusti spunea: „Vouă iubiiți țărani, țărance și muncitori din cele 626 de sate, orașe și regiuni unde au lucrat, conduși de mine, echipele studențești și tehnicienii ai Institutului Social Român, ai celor patru institute regionale, ai Seminarului de Sociologie de la Universitatea din București, ai Fundației și Serviciului social și mai ales, vouă, locuitorilor satelor, cărora le aparțin ca al lor cetățean de onoare din Goicea Mare (Oltenia), Rușețu (Muntenia), Drăguș (Făgăraș), Nereju (Moldova), Sadova și Fundu Moldovei (Bucovina), Voșlobăț (Ciuc), Șanț (Năsăud), vă adresez întreaga mea iubire, curată, sinceră și dezinteresată și toată recunoștința pentru cele mai frumoase momente din viața mea petrecute în mijlocul vostru.”

Legăturile lui D. Gusti cu Bucovina au fost multiple. Mai ales cu Fundu Moldovei și Sadova. Datele furnizate de satele cercetate stau la baza generalizărilor și sintezelor sale teoretice, întrucât el le menționează în studiile sale. Afabilitatea omului de știință se unea cu dragostea lui nețărmită de a ridica satul românesc, izvor de energie și vitalitate, dorind „să pună viața oamenilor la adăpost ... și să-i ajute să aibă din ea toate binefacerile și bucuriile”.

La 24 ianuarie 1990 s-a constituit un grup de inițiativă în vederea înființării Societății pentru Cultură „Dimitrie Gusti” din comuna Fundu Moldovei: „Grupul de inițiativă, compus din profesorul Filon Lucău-Dănilă, preotul Gheorghe Ienachi, profesoara Elena Lucău-Dănilă, muzeograf Dumitru Rusan, tehnician Ioan Iacob și jurist Ioan Gabor, din năzuința sinceră de a crea un cadru organizat și pertinent în vederea desfășurării unor acțiuni sistematice de culegere, valorificare și teaurizare a bogatului fond de cultură și de artă populară din localitățile așezate pe valea superioară a râului Moldova, propune adunării generale constituirii societății culturale cu denumirea SOCIETATEA PENTRU CULTURĂ „DIMITRIE GUSTI”, la acestea un rol hotărâtor avându-l faptul că marele om de știință Dimitrie Gusti a condus cercetările complexe întreprinse de

Școala sociologică de la București în comuna noastră, efectuate în perioada iulie – august 1928”¹¹.

Bibliografie:

- [1] *** *Enciclopedia României*, vol. II, Țara Românească, sub conducerea lui D. Gusti, Editura Fundației regale, București, 1935.
- [2] Corbu George, *Fundu-Moldovei – imagini de acum 60 de ani* (mss), p. 5.
- [3] Gusti Dimitrie, *Cincisprezece elogii academice*, București, Imprimeria națională, 1945, p. 20–21, (Extras din *Analele Academiei Române*, Dezbateri, Tom. LVIV).
- [4] Stahl, H.H. „Școala monografiei sociologice”, în *Arhiva pentru Știință și Reformă Socială*, an XIV.
- [5] *Idem*, *Amintiri și gânduri...*, Editura Minerva, București, 1981.

Izvoare:

Arhiva *Condica* *chronicală* a parohiei Fundu Moldovei, 1928.

Procesul verbal de constituire a Societății pentru Cultură „Dimitrie Gusti” din Fundu Moldovei.

Informatori:

Inf. Dornean Nichifor, pensionar jurist, domiciliat în Brașov, cules în 1981 de muzeograf Rusan Dumitru.

¹¹ Procesul verbal de constituire a Societății pentru Cultură „Dimitrie Gusti” din Fundu Moldovei.